בשבילך בני

עלון חינוכי שבועי ע"י ארגון **שבילים**

מאמר 69

דברי תורה משולחן שבת

נקודות למחשבה
בשבילי חינוך הנוער בדורנו

נכתב בסייעתא דשמיא ע"י

אלחנן בלאאמו"ר רבי נחום זאב שליט"א **קרביץ**

ארגון **שבילים** – **כל אחד והשביל שלו**

מחבר הספרים רבי המכר - **מה את מחפשת???** / **מה אתה מחפש???**

בשבילך בני - הסדנא הראשונה לחינוך ילדים

להצטרפות לרשימת התפוצה
שאלות, הארות ותגובות shvilim@okmail.co.il

שבילים
כל אחד והשביל שלו

דברי תורה בשולחן שבת

קונפליקטים רבים יש על יד שולחן השבת, הנה כמה דוגמאות: אבא אומר דברי תורה וישנם ילדים קטנים שאינם מקשיבים במקרה הטוב, וישנם שאולי אף מדברים במקרה הפחות טוב, וחלילה ישנם גם מקרים שהאמא מצטרפת איתם לשיחה, והאבא נשאר לשבת עם עצמו. ויש הורה החושב ומהרהר בתוך ליבו: היכן כבודי, כבוד אבי המשפחה. ויש הורה שכלפי חוץ הוא מדבר בשם התורה והקדוש ברוך הוא, ודורש את כיבוד האב, ומתפלא היכן הרצון להקשיב ולשמוע את דבר ה'.

הקונפליקט היותר מצוי, כאשר הקטנטנים מספרים את מה שלמדו בגן, אך לא תמיד זה מענין את הגדולים, ופעמים שהם מאריכים לפרטי פרטים כל מה שסופר להם, והדבר כבר מרגיז את שאר בני הבית. מה עושים.

א. על פי רוב, בנושא חינוך למצות כיבוד אב ואם, על האב לדרוש מהילדים את כיבוד האם, ועל האם לדרוש מהילדים את כיבוד האב, ולא נכון שהאב או האם ידרשו לעצמם את כבודם. מפני שפעמים רבות הילד חושב שההורה מנצל את מצוות התורה למילוי בקשותיו האנוכיים, והדבר יוצר התניה שלילית גם אל המצוות וגם אל ההורה. לכן יש להעדיף שהאב ידרוש את כבוד האם והאם תדרוש את כבוד האב.

לכן, גם בשולחן השבת, כאשר האבא אומר דבר תורה, על האמא לדאוג שבני הבית יקשיבו, להשתיק את המדברים, לעצור את העיסוק בשאר הצרכים ולהאזין בקשב רב לדברי התורה היוצאים מן הלב.

ב. כידוע, גם אדם שמאוד רוצה להקשיב לדרשה או הרצאה, אם הדברים לא יועברו בצורה מעניינת, מושכת, זה יקשה עליו מאוד את הריכוז, ואט אט הוא יעבור להתעסק בדברים אחרים, כל שכן בילדים שבטבעם הם פחות קשובים, ובודאי בילדים עם הפרעות קשב וכו'. כמו כן, אם האבא בחר לדבר בדברים גבוהים או בפלפולים שאינם מתאימים לרמת הילדים, ובודאי אם הוא מאריך מאוד לשפוך את כל אשר על ליבו, ברור שאין לו לצפות להקשבה מצד הילדים, וממילא גם אין לו לצפות שישבו בשקט ללא תנועה.

כאשר האבא יושב ומקריא מתוך ספר, אם הוא עושה זאת בצורה יבשה רק בכדי לצאת ידי חובת דבר תורה, שלא יתפלא שלא תהיה לו הקשבה גדולה, ולא משום שאינם רוצים להקשיב, ולא מפני שאינם רוצים לכבד, אלא מפני שקשה להם ההקשבה. לכן, מן הראוי להכין את הדברים מלפני השבת ולאומרם בעל פה בשולחן השבת, בקול רם, ותוך כדי הסתכלות על הילדים יחד עם בקשת הסכמתם לנאמר, לשתף אותם בשיחה, בסיפור, לשאול האם הבינו, לעורר אותם להשיב, לשאול [כמו שהתבאר במאמר הקודם].

אין צורך שהאבא יעבור קורס מרצים, אינו צריך להיות נואם במיטב כישוריו, עליו רק להכיר את ילדיו, לא ללחוץ יותר מידי, לא למשוך מעבר ליכולת, ולדבר מהלב, ודברים היוצאים מן הלב – תמיד – נכנסים אל הלב.

ג. גם כאשר הילד אומר דבר תורה, מקריא מתוך דף שקיבל בתלמוד תורה, ועושה זאת בצורה יבשה. על ההורה להפוך את זה למענין יותר, למושך יותר. וזאת על ידי שיעורר את שאר הילדים להקשיב, לחזור על השאלה בקול רם, לשאול מי רוצה לענות תשובה, מי יש לו תשובה אחרת, ולאחר סיום דבריו לסכם את העולה מן הדברים.

ד. כאשר הילדים הקטנים מספרים את סיפוריהם, שבהחלט לא תמיד מעניינים את שאר הילדים, ובצדק, ישנן כמה אפשרויות.
1) שהאמא תקשיב לסיפורי הילד עוד לפני שהאבא חוזר מבית הכנסת, תעבור אתו על כל התיקייה שקיבל, ובכך ירד לו במעט הרצון לספר, שהרי כבר שמעו את קולו.
2) לאפשר לשאר הילדים לא להקשיב, להתעסק בדברים אחרים, אולי אף לקום מן הכיסאות וללכת לשחק. ואם מאוד מפריע להורה התרוקנות השולחן, אפשר לדאוג שהילד הקטן יספר את סיפוריו לקראת סוף הסעודה.
3) ישנם בתים שלוקחים זאת כ'חינוך' למידות טובות, כחינוך למצות ואהבת לרעך כמוך, ונכון שדברי הקטנים לא תמיד מעניינים, אך עלינו ללמוד בחיים להקשיב לשני, לתת מעצמי לאחרים, אפילו שזה לא תמיד קל, לא תמיד נחמד.
כמובן שלא כל משפחה יכולה לעשות כן, אלא רק משפחה שהתקשורת המשפחתית בריאה באופן תדיר, שאם לא כן, הרי זה נשמע לילדים כניצול מצוות התורה לצרכיהם של ההורים, ובכך יכול להיווצר התניה שלילית למצוות.
4) ישנם בתים בהם יש סמכות ומשמעת תקינה מאוד, ולכן הם יכולים להרשות לעצמם להורות את צורת הסעודה, ואחד מהדברים הוא להקשיב לכל ילד האומר דבר תורה, ככה זה שולחן שבת, זה צורה של בית, של משפחה, וכל מי שנמנה על בני הבית, מחויב לכללי הבית. מי שרוצה לשבת על יד השולחן ולאכול, וליהנות מהמטעמים, צריך גם להקשיב לדבריהם של אחיו.

ה. יש אנשים שפשוט לא מסוגלים לדבר כאשר יש רעש. הדבר מטריד את ראשם, מקפיץ את פתילם, ומוחם אינו מצליח להתרכז בדברים שברצונם לומר. אך, עלינו לבדוק האם אכן זו דרישה אפשרית, הרי תלוי מאוד באיזה גילאים הילדים, אם מדובר במשפחה שכולם עברו את גיל שלש עשרה, בהחלט אפשר לבקש מילדים בוגרים להיות בשקט בכל זמן שהאבא מדבר בדברי תורה, אבל אם מדובר בילדים קטנים, ובפרט עם האבא יותר מידי מאריך, האם אכן אפשרי הדבר שיהיו בשקט כל הזמן, הרי זה בקשה שאין אפשרות הילדים לקיימה ועלינו להשלים עם כך מראש, ולהתעלות מעל הרעש וההפרעות, ולהמשיך בדברנו.

ואין לנו לחשוש שמא הדברים לא יכנסו בלבם של הילדים, שהרי אם הם אינם שומעים את הדברים מחמת הרעש כיצד יחדרו הדברים אל הלב, אך, דבר פשוט הוא שאין השפעה נכנסת רק מדיבור של פעם אחת, אלא צריך לחזור ולשנן את הדברים עוד ועוד, ואם אכן

באחת מן הפעמים אחד מן הילדים לא הצליח לשמוע, הפריעו לו, לא נורא, הוא ישלים את החסר בהזדמנויות נוספות, ולא כדאי להכניס את כל בני הבית ללחץ ודרישה גבוהה ומיותרת.

נקודה למחשבה - לא מזמן הייתי נוכח בשמחת אירוסין לאחד מידידי הקרובים. אחד מצוות הישיבה שניהל את מעמד התנאים, כאשר נעמד לדבר בשבח החתן לא הצליח לעשות כן מחמת הרעש שבקע גם מעזרת הגברים ובעיקר מעזרת הנשים, והוא נעצר וביקש להשתיק שוב ושוב את המדברים, ואף העיר על כך שישנם כאלה שלא רוצים להקשיב לדברי תורה וכו' וכו'...

ואני, כעומד מן הצד, עמדתי ותהיתי ביני לבין עצמי, האם אכן זו דרישה מציאותית, האם אירוסין, זמן של שמחה פורצת, מרגשת, ובפרט כאשר אין מיקרופון לדובר ובקושי רב אפשר לשמוע את הדברים, האם זה נכון שאותם שאינם מקשיבים זה מחמת שהם אינם מכבדים את התורה, אינם רוצים להקשיב לדברי תורה, ממש לא, הם מאוד רוצים להקשיב, אך זה לא הזמן להקשיב, זה לא ביכולתם להקשיב, ואולי גם הדברים לא היו כל כך מעניינים בכדי להטות אוזן ולהתאמץ להקשיב – כך שעלינו תמיד לבדוק את המציאות, ואת עצמנו, ואת בקשת כבודנו, לפני שאנחנו זורקים את חוסר ההקשבה על אחרים.

בהצלחה!!!

שבוע ביבורי

מתגובות הקוראים – כל אחד והשבוע שלו

שלו' וברכה,
ראשית חכמה, תודה גדולה וישר כח על התכנים הנפלאים והמעצימים,
אשר בהחלט מעניקים תובנות גדולות ודרך אשר ראוי לילך בה עם ילדינו.
==========

לארגון שבילים
תודה רבה על המאמרים המיוחדים וההכוונה המעשית המוסיפה לנו כלים כהורים ומחנכים.
==========

לכבוד הרב קרביץ שליט"א
אני חושב שהספר החדש **בשבילך בני** כשמו כן הוא, הסדנא הראשונה לחינוך ילדים, אני נוהג בכל שבוע לקרוא פרק עם רעייתי, ומשתדלים ליישם את הכתוב, ורואים בזה הרבה מאוד תועלת.
שתזכו להמשיך להורות הדרך הנכונה, בשמחה, ובחוויה, ושתרוו נחת מיוצאי חלציכם..
==========

לכבוד הרב קרביץ שליט"א
קראתי את הספר **מה אתה מחפש???** ומאוד נהניתי מהספר הנפלא, הן מהפרקים והן מהנספחים [גם בתור חסיד מאוד נהניתי]. אני מברך אתכם ברכת הדיוט שתזכו להשפיע לטובה על כמה שיותר מבניו של מקום. בהצלחה רבה בעבודת הקודש. צירפתי כמה הערות לבקשתכם. [האמת ביקשתם ביקורת ואין לי, אז כתבתי כמה הערות, אבל לא רציני, פשוט ספר מושלם!!!].
אחד החלקים החזקים בספרים שלכם הוא מה שאתם מכניסים מסרים בצורה עקיפה. למשל שיוסי סיים שנים מקרא ואחד תרגום, ושהוא נכנס לבית הכנסת שעה לפני השבת לקבלה ברוגע ובנחת, ושהוא לא אוכל גרעינים עם חשש תולעים, ושהוא מזדרז לישון מוקדם כדי שיקום מוקדם, וכו' וכו'.
לדעתי הדרך הזאת להחדרת מסרים היא חזקה במיוחד, כי יש אנשים שצורת העברת מסרים כזאת משפיעה עליהם יותר מאשר האכלה עם כפית. כך שאתם מרוויחים השפעה על כל סוגי האנשים, גם אלו שמתאים להם לקבל עם כפית, וגם אלו שהדרך העקיפה משפיעה עליהם יותר.
אני חושב ש**חובה** על כל אחד ואחד לקרוא את הספרים הללו, יש בהם הרבה מאוד מאוד כלים וכוחות להמשך שמחת החיים..
==========